

[A. Svensson.]

Landmænd, der har Laan hos Banker og Sparekasser. Dette maa siges at være en overordentlig Svaghed, da Vanskelighederne dog er de samme for hele Landbruget derved, og jeg tror, at jeg allerede nu tør sige, at skal mit Parti være medvirkende til dette Lovforslags Gennemførelse, saa maa Lovforslaget afgørende forbedres paa dette Punkt.

Endnu værre gaar det ud over dem, der hverken har Laan hos Staten eller de før nævnte Pengeinstitutter; de faar slet ingen Hjælp. Men en Lov, der virker saa uegalt, er ikke nogen god Lov. De Debitorer, der saaledes falder udenfor, har moralsk lige saa meget Krav paa at blive hjulpet, som de andre har. Den socialdemokratiske Ordfører var da ogsaa, forekommer det mig, temmelig klar over, at Lovforslaget ikke kunde vedtages i dets nuværende Skikkelse.

Før jeg forlader Landbruget, skal jeg endnu udtale, at det maa betragtes som en heldig Foranstaltning, at det solidariske Ansvar, der paahviler Sønderjysk Hypoteklaanefonds Laantagere, ophæves, og at Statskassen og ikke Fondens Medlemmer for Fremtiden bærer Risikoen ved Fondens Drift. En lignende Fritagelse for solidarisk Ansvar burde gennemføres for de sønderjyske Driftslaaneforeninger, der er oprettet i Henhold til Loven af 31. Marts 1928. Største Delen af de her udlaante Beløb maa temmelig sikkert anses for at være tabt, og der sidder, saa vidt jeg ved, sine Steder enkelte Landmænd, der nu hæfter for hele Laanet.

Det maa endvidere hilses med Tilfredshed, at Renten af samtlige af Staten ydede eller garanterede Laan nedsættes til 4 pCt., for saa vidt det ikke er sket i Forvejen.

Hermed kommer jeg til de sønderjyske Haandværkere, hvis Andel i den foreslaede Hjælp nærmest skulde bestaa i denne Nedsættelse af Renten fra $4\frac{1}{2}$ til 4 pCt. Den højtærede Finansminister sagde i sin Fremsættelsestale, at da der ogsaa var ydet Laan af Laanekassen til andre end Landbrugere, vilde man gennem Laanekassens Bestyrelse undersøge, om der maatte være Anledning til i særlige Tilfælde at yde visse Rentelempelser efter de i Lovforslaget fastsatte Regler. Der var hermed især tænkt paa Laan ydet til Haandværkere i de sønderjyske Landsdele. Dette er og kan ikke være tilstrækkeligt som Haandsrækning til de sønderjyske Haandværkere. Jeg har tidligere fremhævet for det høje Ting, at

næst efter Landbruget er Landhaandværkerne i Nordslesvig den Stand, der er haardest medtaget af Krisen, og dette skyldes, som der er redegjort for i flere Henvendelser til Regering og Rigsdag fra Fællesforeningen for sønderjyske Haandværkerforeninger, først og fremmest de mange Akkorder, hvor en Haandværker tit har maattet nøjes med at faa fra 25 pCt. ned til 5 pCt. af sit Tilgodehavende. I en Henvendelse fra nævnte Fællesforening af i Fjor anerkendes, at Laanekassens Bestyrelse i vidt Omfang har taget Hensyn til den herskende Krise og givet Haandværkerne Henstand, men mange af Kravene er alligevel blevet overgivet til Sagfører, og Fællesforeningen har kunnet konstatere, at de Haandværkere, der Maaned efter Maaned har maattet indfinde sig paa Sagførerkontorerne, aldrig naar videre end til at betale Omkostningerne ved Sagen.

„Vi vil hævde,“

hedder det i denne Henvendelse,

„at den sønderjyske Haandværker er præget af megen Æresfølelse, og derfor vil det for enhver Laantager være en Æressag at afvikle den Gæld, som den danske Stat saa redebon har ydet vor Landsdel. Men Forholdene er i Øjeblikket saaledes, at Evnen ikke følger Viljen.“

Man andrager derfor om et Moratorium for Renter og Afdrag paa foreløbig 2 Aar.

Saa sent som den 25. Februar i Aar blev der i Tinglev afholdt et Møde af Haandværkere og smaaahandlende, mest fra Landet, hvor der ligeledes blev vedtaget en Henvendelse til Regering og Rigsdag. Der henstilles heri indtrængende, at der i Forbindelse med de bebudede Særforanstaltninger for de sønderjyske Landsdele ogsaa tages Hensyn til de frie erhvervsdrivende, da de frie Erhverv har lidt saa store Tab gennem Akkordloven.

Paa mit Partis Vegne skal jeg fremsætte Ønsket om, at sønderjyske Haandværkere og handlende, hvis det foreliggende Lovforslag bliver gennemført, faar samme Adgang som sønderjyske Landbrugere til Lempelse med Hensyn til Renter og Afdrag paa Laanekasselaan. Det er et meget rimeligt Krav fra Landsdelens nødstedte erhvervsdrivende, som jeg antager ikke vil blive afvist.

At det Udvalg, der skal administrere den eventuelle Lov, vælges saaledes, at det staaar uafhængigt over for den Befolkning, det skal arbejde iblandt, og at intet af dets Medlemmer maa have Sæde i Ledelsen af sønderjyske Kreditinstitutioner, er et Gode, som mange vil sætte Pris paa; forhaabentlig